HE 165/2025 vp
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
TaV 26.11.2025

Lausunto: HE 165/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kaivoslain 46 ja 99 §:n muuttamisesta

Luonnonsuojeluliitto pitää hallituksen esitystä pääosin kannatettavana, mutta pitää perustelujen ja selvitysten tarkentamista tarpeellisena, jotta laki voitaisiin hyväksyä.

Esityksen mukaan kaivosviranomainen voisi erityisestä syystä myöntää malminetsintäluvan kaivosalueelle silloin, kun kaivosoikeus on rauennut tai peruutettu, luvan hakija oli kumotun tai rauenneen kaivosoikeuden haltija ja luvan myöntämisen este perustuu lain siirtymäsäännöksiin. Lisäksi muutoksessa olisi tarkoitus säätää maanomistajien oikeuksien toteutumisen kannalta tarpeellisista maanomistajakorvauksista.

Luonnonsuojeluliitto pitää esityksen muutosta tarkoituksenmukaisena toiminnanharjoittajien toiminnan ennakoitavuuden kannalta.

Esityksen perustelut ja vaikutustenarvioinnit ovat luonteeltaan yleispiirteisiä. Esityksessä todetaan, että [k]äytännössä kumotun lainsäädännön voimassaolon aikana myönnetyt oikeudet eivät sisällöltään kaikin osin aina vastaa nykylainsäädännön vaatimuksia". Lakimuutos koskisi yhteensä kahtatoista kaivospiiriä, joista kolme sijaitsee erityisellä poronhoitoalueella. Vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, koska malminetsintäluvan myöntäminen alueille olisi mahdollista kahden vuoden karenssin päätyttyä myös ilman lain muutosta.

Sikäli, kun aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnetyt oikeudet eivät kaikin osin aina vastaa nykylainsäädännön vaatimuksia, on vaikutuksia syytä arvioida konkreettisemmin. Nyt vaikutuksia on lähinnä tarkasteltu malminetsintätoiminnan mahdollisen pidentymisen näkökulmasta.

Ehdotetun 46 § 3 momentin mukaan malminetsintäluvan myöntäminen edellyttäisi muun muassa erityistä syytä. Esityksen mukaan "[e]rityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että toiminnanharjoittaja on investoinut alueeseen sille myönnetyn kaivosoikeuden perusteella alueella kaivostoimintaan tähtäävää varteenotettavaa tutkimustoimintaa, mutta jossa edellytyksiä varsinaisen louhinnan aloittamiselle ei vielä ole".

Luonnonsuojeluliitto kiinnittää siihen huomiota, että edellä mainittu esimerkki ei käytännössä katsoen helpota harkintavaltaa sisältävän momentin soveltamista. Mitä monipuolisemmin erityisen syyn määritelmää kyetään esitöissä avaamaan, sitä ennakoivampaa ja sujuvampaa lain soveltaminen on.

Lisätietoja:
Hannes Koljonen, ympäristöoikeuden asiantuntija, Suomen luonnonsuojeluliitto, p. 044 493 1106, hannes.koljonen@sll.fi